ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/25/1194-2521

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Otsuse tegemise aeg ja koht	29.09.2025 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	04.08.2025 (registreeritud inspektsioonis 05.08.2025)
Teabevaldaja	Politsei- ja Piirivalveamet aadress: Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn e-post: ppa@politsei.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxxx@xxxxx.xxx

RESOLUTSIOON

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse § 85 punkti 4 alusel

otsustab Andmekaitse Inspektsioon:

1) jätta vaie rahuldamata, kuna menetluse kestel on Politsei- ja Piirivalveamet selgitanud, et teabenõudega küsitud dokumente asutusel ei ole ehk on keeldunud teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 1 punkti 2 alusel;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja edastas 25.06.2025 PPA-le teabenõude, milles soovis, et talle väljastataks haldusakt või määrus selle kohta, et piiriületusel ei lubata Eestisse tuua keelatud sümboolikat, mis asub isiku asjades ja ei ole eksponeeritud. Lisaks paluti vastava haldusakti või määrust puudumisel teatada, millises seaduses vastav nõue on sätestatud.
2. PPA märkis 02.07.2025 vastuses, et kui piirikontrolli käigus avastatakse isiku pagasist keelatud sümboolikat, mida vabatahtlikult ei loovutata, siis tegutseb asutus Korrakaitseseaduse § 52 lg 1 alusel, sümboolika eksponeerimise korral algatatakse menetlus Karistusseadustiku § 151[1] alusel.
3. Kuna vaide esitaja ei olnud rahul, et talle teabenõudega küsitud teavet ei väljastatud ega ka keedutud teabe väljastamisest, siis esitas ta Andmekaitse Inspektsioonile (AKI) 04.08.2025 sellekohase vaide, mille AKI pärast vaides puuduste kõrvaldamist menetlusse võttis.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja nõue:
Vaide esitaja palub AKI-l algatada järelevalve PPA tegevuse üle ning kohustada PPA-d väljastama teabenõudes küsitud dokumente või dokumentide puudumisel keelduma teabenõude täitmisest.

Vaide põhjendused:
Vaides märgitakse, et PPA ei ole vaide esitajale väljastanud haldusakti või määrust, milles on kirjutatud, et piiriületusel ei lubata tuua Eestisse keelatud sümboolikat, mis asub isiku asjades ja ei ole eksponeeritud. Samuti ei ole asutus teatanud, millises seaduses selline nõue on kirjutatud. Samas ei ole PPA ka keeldunud teabenõude täitmisest.

Vaide esitaja hinnangul on PPA tegevus õigusvastane ja PPA rikub seadust.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastuses vaide esitajale selgitas PPA, et *kui piirkontrolli käigus avastatakse isikute pagasist keelatud sümboolikat ja isik ei soovi vabatahtlikult seda loovutada loovutuskasti, Politsei ja Piirivalveamet tegutseb Korrakaitseseaduse § 52 lg 1 kohaselt ja see võetakse hoiule hiljemaks hävitamiseks. Nendel juhtudel, kui sümboolika on eksponeeritud, algatatakse menetlus Karistusseadustiku § 151[1] alusel.*

Vastustes AKI järelepärimisele märgib PPA, et *sellist haldusakti või määrust ei ole. /.../ Piiriületusel kaasatoodava eksponeeritud või eksponeerimata sümboolika kohta ei ole erinormi.*

PPA selgituste kohaselt pidasid ametnikud antud olukorras korrektseteks õiguslikeks alusteks teabenõude vastuses märgitud korrakaitseseaduse ja karistusseadustiku sätteid. Lisaks selgitas ametnik teabenõude vastuses *seadusandja poolt seatud keeldu ning ei näinud võimalust keelduda teabenõude täitmisest, sest kohustus on viidata ja selgitada laiemalt, mille alusel toimetati.*

Täiendava järelepärimise vastuses möönab PPA, et *ametnikud vastasid teabenõudele poolikult.*

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese ja juurdepääs avalikule teabele

1. Vaide esitaja ei ole AKI-le 04.08.2025 esitatud vaides rahul sellega, et talle jäeti teabenõudes küsitud teave väljastamata, samas ka ei keeldutud teabe väljastamisest. Seega on vaide esemeks teabenõude nõuetekohane täitmata jätmine.

2. Vastavalt AvTS § 45 lõike 1 punktile 1 on AKI pädevuses järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle.

3. Vaidlus puudub selle üle, et Politsei- ja Piirivalveamet (PPA) kui riigiasutus on teabevaldaja AvTS § 5 lg 1 punkti 1 mõttes ning selles, et teabenõudega küsitud teabe puhul on tegemist avaliku teabega AvTS § 3 lõike 1 mõistes.

4. Tulenevalt AvTS § 3 lõikest 1 on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega on sisuliselt kogu avaliku sektori valduses olev teave avalik teave avaliku teabe seaduse mõistes.

5. AvTS § 9 lg 1 sätestab, et teabevaldaja on kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldaja teabele juurdepääsu võimaldamisel kohustatud tagama juurdepääsu neile

dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus.

6. Teabele juurdepääsu saab tagada kas teabe avalikustamisega (nõuded on sätestatud AvTS 4. peatükis) või teabenõude täitmisega (nõuded on sätestatud AvTS 3. peatükis).

Teabenõude täitmine

7. Tulenevalt AvTS §-ist 6 on teabenõue AvTS-is sätestatud korras teabenõudja esitatud taotlus teabevaldajale teabe saamiseks. Teabevaldaja peab teabenõude viie tööpäeva jooksul täitma (AvTS § 18 lg 1) kas väljastades küsitud dokumendid juurdepääsupiiranguteta osas (AvTS § 17 ja § 38 lg 2) või keelduma teabenõude täitmisest mõnel AvTS §-is 23 nimetatud alusel. Keeldumist tuleb ka põhjendada.

8. PPA ei väljastanud 02.07.2025 vastusega teabenõudes küsitud dokumente, samas ka ei keeldunud teabenõude täitmisest. Järelepärimise vastuses AKI-le märgib PPA, et teabenõudega küsitud haldusakti, määrust, seaduse sellekohast erinormi olemas ei ole. Selgitame, et kui teabevaldajal ei ole teavet, mida teabenõudega küsitakse ning ta ei tea, kes seda valdab, siis tuleb keelduda teabenõude täitmisest AvTS 23 lg 1 punkti 2 alusel. Praegusel juhul ei ole PPA seda teinud.

9. Vastuses AKI järelepärimisele märgib PPA, et ametnik ei näinud võimalust teabenõude täitmisest keeldumiseks, sest kohustus on viidata ja selgitada laiemalt, mille alusel toimetati. AKI nõustub PPA-ga osas, et isikule tulebki selgitada, kuidas, mis põhjusel (sh vajadusel, milliste regulatsioonide alusel) ametiasutus mingis olukorras tegutseb, kui selle kohta on küsitud. Praegusel juhul aga esitati PPA-le teabenõue konkreetsete dokumentide väljastamise kohta, selgitusi PPA tegevuse kohta ei soovitud. Täiendavalt selgitame, et ka sel juhul, kui teabevaldaja peab teabenõude täitmisel oluliseks lisaselgituste andmist, siis teabenõue tuleb igal juhul nõuetekohaselt täita ehk praegusel juhul oleks PPA-l tulnud teabenõude täitmisest keelduda põhjusel, et asutusel puuduvad küsitud dokumendid.

10. Teabenõude vastuses selgitatakse vaide esitajale seda, milliste korrakaitseseaduse ja karistusseadustiku sätete kohaselt PPA tegutseb, kui piiriületusel tuuakse Eestisse keelatud sümboolikat nii eksponeerimata kui eksponeeritud kujul. Selgitame, et märgitud sätted võivadki olla korrektsed õiguslikud alused sellele, kuidas PPA tegutseb keelatud sümboolika toomisel Eestisse, kuid kindlasti ei ole need praegusel juhul asjakohased teabenõude täitmisel.

11. Kuna teabenõudega küsiti konkreetseid dokumente, siis ei saa AKI nõustuda PPA selgitusega selles, et ametnikud vastasid teabenõudele poolikult. AKI hinnangul on teabenõue nõuetekohaselt täitmata, sest dokumentide puudumise tõttu ei keeldutud teabenõude täitmisest. Isegi, kui teabevaldaja pidas teabenõude täitmisel oluliseks lisaselgituste andmist, siis seda ei saa praegusel juhul lugeda osaliseks teabenõude täitmiseks.

Kokkuvõte

12. Vaide esitaja palus AKI-l kohustada PPA-d väljastama teabenõudes küsitud dokumente või küsitud teabe puudumisel keelduma teabenõude täitmisest. Kuna vaidemenetluse raames on PPA selgitanud, et asutusel ei ole teabenõudega küsitud dokumente, siis sellest tulenevalt ei saa AKI ka kohustada PPA-d küsitud dokumente väljastama.

13. HMS § 5 lõike 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult kiirelt ja lihtsalt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Tulenevalt eelnevalt märgitud menetluspõhimõtetest ning sellest, et vaide esitaja saab

käesolevast vaideotsusest, sh teabevaldaja selgituste osast teada, et PPA-l soovitud dokumente ei ole ehk teabevaldaja keeldumisest teabenõude täitmisest, siis ei tee AKI teabevaldajale ettekirjutust täiendavalt nõuetekohaselt keelduda teabenõude täitmisest. Seega jääb vaie praegusel juhul rahuldamata.

14. Kuigi vaie jääb rahuldamata ja teabevaldajale ettekirjutus tegemata, siis juhib AKI PPA tähelepanu sellele, et teabevaldajal on teabenõudja ees kohustus täita teabenõue nõuetekohaselt, sh keelduda teabenõude täitmisest dokumendi puudumisel. Teabenõude täitmise mõte ei ole see, et teabenõudja saab nõuetekohase vastuse üksnes järelevalvemenetluse raames.

(allkirjastatud digitaalselt)

Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel